

Mü'minler ibadetlerinde, dualarında birbirine dayanarak cemaatle kıldıkları...

İ'lem eyyühe'l-aziz! Mü'minler ibadetlerinde, dualarında birbirine dayanarak cemaatle kıldıkları namaz ve sair ibadetlerinde büyük bir sır vardır ki her bir fert, kendi ibadetinden kazandığı miktardan pek fazla bir sevap cemaatten kazanıyor. Ve her bir fert ötekilere duacı olur, şefaatchi olur, tezkiyeci olur, bilhassa Peygamber aleyhissalâtü vesselâma... Ve keza her bir fert arkadaşlarının saadetinden zevk alır ve Hallak-ı kâinat'a ubudiyet etmeye ve saadet-i ebediyeye namzet olur.

İşte mü'minler arasında, cemaatler sayesinde husule gelen şu ulvi, manevî teavün ve birbirine yardımlaşmak ile hilafete haml, emanete mazhar olmakla beraber mahlukat içerisinde mükerrem unvanını almıştır.

Mü'minler ibadetlerinde, dualarında birbirine dayanarak cemaatle kıldıkları namaz ve sair ibadetlerinde büyük bir sır vardır ki her bir fert, kendi ibadetinden kazandığı miktardan pek fazla bir sevap cemaatten kazanıyor.

Mü'min tek başına bir kuldur; fakat cemaat içinde büyük bir manevî vücut olur.

1- Namazda “Ben” değil, “Biz” diyorsun

Mü'min namazda der ki:

- **إِيَّاكَ نَعْبُدُ** → “Ancak Sana kulluk ederiz”
- **إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ؟** → “Ancak Senden yardım isteriz”

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

“Ey Rabbimiz! Hesap gününde beni, anne-babamı ve bütün mü'minleri

Hepsi çoğul. Sen tek başınasın ama “ben” demiyorsun... **“Biz” diyorsun.**

Senin cılız sesin, tek başına semaya yükselen bir fısıltı olmaktan çıkar; bütün mü’minlerin dualarına eklenir. Sanki yeryüzünün dört bir yanında kıyamda duran, secdeye kapanan, gözyaşı döken milyonlarca mü’minin sesiyle birleşir.

Bir damla iken denize karışırsın. Artık senin duan, sadece senin değil; milyonların duası olur. Milyonların ihlası, huşûu ve samimiyeti o duaya kuvvet verir.

Çünkü o huzura tek başına çıkmaz. Arkasında koca bir ümmet vardır. Sağında solunda saf tutmuş kardeşleri vardır. Görmediği hâlde kalben bağlı olduğu milyonlar vardır. “Biz” dediği anda, onların hepsiyle beraber Allah’ın huzuruna çıkar. Böylece zayıf bir kulun duası, cemaatin kuvvetiyle azamet kazanır; küçük bir ibadet, ümmetin omuzlarında büyür ve Rabbine daha haşmetli bir ubudiyet olarak arz edilir.

Cemaatle ibadetin bu kadar büyük bir sır taşıdığını Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm açıkça haber vermiştir. Şöyle buyurur:

صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ الْفَدِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً

“Cemaatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi derece daha faziletlidir.” (Sahih Buhari; Sahih Müslim).

Bu hadis gösteriyor ki mesele sadece aynı namazı birlikte kılmak değildir. Çünkü namaz aynıdır: aynı kıyam, aynı rükû, aynı secde... Fakat cemaatle olunca sevap yirmi yedi kat artıyor. Demek ki burada artan şey hareket değil; manadır. Şekil değişmiyor ama kıymet değişiyor.

İşte bu farkın kaynağı teavün sırrıdır. Kul tek başına ibadet ettiğinde cüz’îdir; kendi kadar yönelir, kendi kadar hisseder. Fakat cemaatle kıldığında o ibadet artık şahsî olmaktan çıkar, küllîleşir. Herkesin duası, herkesin huşûu, herkesin yönelişi birbirine eklenir. Böylece tek bir kişinin ibadeti, cemaatin ibadetine dahil olur.

Bu yüzden cemaat, ibadetin sadece miktarını değil, mahiyetini değiştirir. Tek başına kılan bir kul, kendi dar dairesinde kalır; ama cemaatle kılan, ümmetin geniş dairesine girer. Küçük bir amel büyür, zayıf bir ses kuvvet bulur, cüz’î bir ibadet küllî bir ubudiyete dönüşür.

2- Dua Külliyet Kazanır

Bu sır sadece namaza mahsus değildir; dua da insana külliyet kazandırır. İnsan tek başına dua ettiğinde cüz'î bir kuldur; kendi ihtiyacı kadar ister, kendi hâli kadar yönelir. Fakat “Allahümmeğfir lil-mü'minîn” dediği anda duası genişler, şahsî olmaktan çıkar, küllîleşir. Artık sadece kendisi için değil, bütün mü'minler için isteyen bir dil hâline gelir.

Böylece küçük bir kul, büyük bir ümmet adına konuşur gibi olur. Onun dar kalbi genişler, sınırlı talebi ummanlaşır. Üstelik bu yalnız tek taraflı da değildir; o başkaları için dua ettikçe, başkalarının dualarına da dahil olur. Böylece duası hem kendi lisanıyla hem ümmetin lisanıyla hem de meleklerin iştirakiyle kuvvet bulur ve kabule daha karin bir hâl alır.

İşte bu yüzden dua, insanı yalnızlıktan çıkarır; onu küllî bir ubudiyet dairesine sokar ve küçük bir ferdin sesini büyük bir cemaatin sesi hâline getirerek kabule daha karin bir makama yükseltir.

3- Sen Onun İçin Dua Ettin, Melek Senin İçin Etti

Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm şöyle buyurur:

مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يَدْعُو لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ إِلَّا قَالَ الْمَلَكُ: وَلَكَ
بِمِثْلٍ

“Bir Müslüman, din kardeşi için gıyabında dua ettiğinde, bir melek ona:
'Aynısı sana da olsun' der.” Sahih Müslim Kitap: **Kitâbu'z-Zikr ve'd-Duâ**

Demek ki sen başkaları için dua ettiğinde yalnız kalmazsın; semadan bir melek de senin için aynı duayı yapar. Böylece senin duan sadece senin isteğın olmaktan çıkar; hem ümmetin iştirak ettiği hem de meleklerin tasdik ettiği azametli bir yakarış hâline gelir.

4- Sair ibadetlerinde

Üstadın “ve sair ibadetlerinde” ifadesi, sadece namazı değil; **cemaat ve ortak niyetle yapılan bütün ibadetleri** içine alır. Yani mesele sadece saf tutmak değil, **ruhça birleşmektir**. Şöyle düşünebilirsin:

1. Zikir ve tesbihat

Cemaatle yapılan tesbihler, salavatlar... Herkes aynı anda “Subhanallah” dediğinde, tek bir ağız gibi olur. Senin zikrin, cemaatin zikrine karışır.

2. Salavatlar

Peygamber Efendimiz'e getirilen salavatlar... Ümmetin tamamının

salavatına dahil olursun. Senin küçük salavatın, büyük bir nehir olur.

3. **Oruç (özellikle ümmet şuru)** Ramazan'da aynı anda oruç tutmak, aynı anda iftar etmek... Aynı açlığı paylaşmak, aynı kullukta birleşmek.
4. **Hac ve umre** En açık cemaat ibadeti... Milyonlar aynı anda "Lebbeyk" der. Tek bir kul değil, tek bir ümmet konuşur.
5. **İlim ve tefekkür meclisleri.** Birlikte yapılan dersler, sohbetler... Herkesin anlayışı diğerine katkı olur. Tek akıl değil, ortak bir şuur oluşur.
6. **Ortak Okunan Hatimler.** Ortak hatimlerde herkes Kur'ân'ın bir cüzünü okur. Bir kişi 1 cüz okur... ama niyet eder ki: "Bu hatim bütün mü'minler adına olsun." Sonra ne olur? 30 kişi birleşir → 1 hatim ortaya çıkar. Ama her bir kişi → **sanki 30 cüz okumuş gibi sevaba dahil olur.** Sen 1 cüz okudun ama 29 kişinin okuduğuna da manen ortak oldun.
7. **Ortak Sadaka.** Bir kişi 10 TL verir... Ama 1000 kişi aynı niyetle verir: Ortaya büyük bir hayır çıkar (mescit, kuyu, yardım) Sen: Küçük bir şey verdin. Ama **büyük bir eserin sevabına ortak oldun.** Bu da cüz'iden küllîye çıkmaktır.
8. **Cenaze Namazı.** Bir mü'min vefat eder... Cemaatle namaz kılınır ve herkes der ki: "Allah'ım bunu affet" Sen de o duaya katılırsın. Yüzlerce kişi aynı anda o kişi için şefaathçi olur

Ve her bir fert ötekilere duacı olur, şefaathçi olur, tezkiyeci olur, bilhassa Peygamber aleyhissalâtü vesselâma...

Mü'min, cemaat içinde sadece kendi ibadetiyle meşgul olan dar bir kul olmaktan çıkar; manen genişler, büyür, başkalarına da ulaşır. Çünkü o artık yalnız kendisi için yaşayan bir fert değildir. Her bir mü'min, diğer kardeşleri için dua eden bir dil hâline gelir; onların affını, hidayetini, kurtuluşunu ister.

Bu yönüyle sadece duacı değil, aynı zamanda bir şefaathçi olur; yani kardeşlerinin hayrını talep ederek onların lehine bir destekçi konumuna yükselir. Bununla da kalmaz, tezkiyeci olur; mü'min kardeşine hüsnüzan eder, onun imanına manen şahitlik eder, "Bu kul Senin kulundur, onu da kabul et" der gibi bir hâl alır.

Bilhassa Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a karşı ümmetin bütün bu ibadetleri, duaları ve salavatları manevî bir hediye hükmüne geçer; çünkü o zat bu yolun rehberi, bu ubudiyetin muallimidir.

Ve keza her bir fert arkadaşlarının saadetinden zevk alır ve Hallak-ı kâinat'a ubudiyet etmeye ve saadet-i ebediyeye namzet olur.

Böyle bir cemaat şuurunda mü'min, sadece kendi kurtuluşunu düşünen bencil bir kalpte kalmaz; kardeşlerinin saadetinden de zevk alır. Onların ibadetinden, hidayetinden, kurtuluşundan sevinç duyar. Haset yerine muhabbet, rekabet yerine dua yerleşir. Kalp daralmaktan kurtulur, genişler. İşte bu manevî yardımlaşma ve kalbî birlik sayesinde insan, Hâlık-ı kâinata kulluk etme vazifesine daha layık hâle gelir ve ebedî saadete namzet olur. Çünkü artık tek başına yürüyen zayıf bir fert değil; birbirine dayanan, birbirini taşıyan, birbirine dua eden büyük bir iman cemaatinin parçasıdır.

İşte mü'minler arasında, cemaatler sayesinde husule gelen şu ulvi, manevî teavün ve birbirine yardımlaşmak ile hilafete haml, emanete mazhar olmakla beraber mahlukat içerisinde mükerrem unvanını almıştır.

Mü'minler arasında cemaat sayesinde ortaya çıkan bu ulvî ve manevî yardımlaşma, insanı sıradan bir varlık olmaktan çıkarır; onu yüksek bir vazifenin taşıyıcısı yapar. Çünkü her bir fert tek başına zayıf, aciz ve sınırlıdır. **Fakat cemaat içinde kalpler birleşir, dualar birleşir, niyetler birleşir; böylece küçük fertler büyük bir manevî kuvvet kazanır.**

Teavün, yani mü'minlerin birbirine manevî olarak dayanması ve yardımlaşması, insanı tek başına taşıyamayacağı büyük vazifelere ehil hâle getirir. Çünkü hilafet dediğimiz makam, Allah'ın isimlerini tanımak, kâinatı okuyup o isimlere ayna olmak ve bütün mahlûkat namına ubudiyet etmektir; bu ise bir ferdin dar aklı ve zayıf kuvvetiyle kuşatılabilecek bir şey değildir.

Ancak mü'minler cemaat içinde birleştiğinde, her birinin farklı meziyeti diğerine destek olur; birinin ilmi, diğerine ışık olur; birinin ihlası, diğerinin noksanını tamamlar; birinin duası, diğerine kuvvet verir.

Böylece tek tek cüz'î olan fertler, manen birleşerek **küllî bir şahsiyet** kazanır. İşte bu küllîleşme sayesinde insan, hilafet vazifesini taşımaya ehil olur ve emanete mazhar kılınır. Çünkü o ağır yük, ancak böyle bir manevî dayanışma ile taşınabilir.

Bu sırrın neticesi olarak da insan, mahlûkat içinde mükerrem, yani şerefli bir unvan kazanır; zira artık sadece kendi adına yaşayan bir fert değil, bütün kâinat namına Rabbine yönelen bir **halife** hükmüne geçmiştir.

Sen tek başına güçlü değilsin... ama birlikte güçlü olursun. Sen tek başına eksiksin... ama kardeşlerinle tamamlanırsın.

Ey nefsim! Kendini yeterli zannetme. "Ben yaparım, ben bilirim, ben yürürüm" deme. Çünkü bu yol "ben" yolu değil, **"biz" yoludur.** Tek başına yürüyen çabuk yorulur, çabuk düşer, çabuk dağılır. Ama kardeşleriyle yürüyen hem kuvvet bulur hem istikamet bulur.

Bir ol ki büyüyesin... Bir ol ki yük hafiflesin... Bir ol ki kalbin genişlesin...

Çünkü Allah'a giden yolda, dağınık kalpler değil; **birleşmiş kalpler yükselir.**